

Psychologie – otázky k závěrečné zkoušce

Pedagogické studium

(pedagog volného času, vychovatel, učitel odborného výcviku, učitel praktického vyučování a odborného výcviku, učitel uměleckých odborných předmětů se zaměřením na VV, učitel uměleckých odborných předmětů se zaměřením na HV, učitel praktického vyučování zdravotnických oborů)

1. Předmět a metody psychologie, systém psychologických věd.
 - *Vysvětlete základní pojmy v psychologii (prožívání, chování, osobnost).*
 - *Psychologické metody poznávání člověka (experiment, pozorování, rozhovor, dotazníky a testy).*
 - *Systém psychologických věd.*
2. Determinace lidské psychiky.
 - *Biologická determinace lidské psychiky.*
 - *Sociální determinace lidské psychiky.*
 - *Duchovní dimenze determinace lidské psychiky.*
3. Emotivní procesy.
 - *Dělení emocí a jejich vlastnosti.*
 - *Temperament a temperamentové typologie.*
4. Motivace a motivační činitelé.
 - *Vysvětlete pojem motivace a motivační činitelé.*
 - *Zátěžové situace, stres a reakce na stres (v oblasti emotivní, fyziologické a kognitivní), frustrace a konflikt.*
5. Duševní vývoj v období dospívání.
 - *Prepuberta, fyziologické změny, charakteristika poznávacích procesů, emoční a sociální vývoj.*
 - *Puberta, charakteristika poznávacích procesů, emoční a sociální vývoj.*
6. Duševní vývoj v období adolescence.
 - *Adolescence, kult těla, poznávací procesy, emoční a sociální vývoj.*
 - *Projevy rizikového chování v adolescenci, subkultura mládeže.*
7. Proces socializace.
 - *Uveďte cíle, obsah a fáze procesu socializace, charakterizujte základní socializační činitele.*
 - *Vysvětlete mechanismy socializace.*
8. Sociální a interpersonální percepce.
 - *Vysvětlete, jak dochází k formování dojmu, hodnocení vnímaných osob. Které faktory ovlivňují interpersonální percepce? Charakterizujte chyby interpersonální percepce.*
9. Sociální interakce a komunikace.
 - *Popište základní druhy interakce (kooperace, soupeření, konflikt).*
 - *Charakterizujte proces lidské komunikace. Srovnajte verbální a neverbální komunikaci. Uveďte základní pravidla dobré komunikace.*
10. Sociální skupina.
 - *Uveďte klasifikaci sociálních skupin. Popište základní znaky malé sociální skupiny. Vysvětlete pojmy skupinová struktura a dynamika, sociální pozice, status, role, prestiž.*
 - *Popište vliv skupiny na jedince (sociální facilitace, inhibice, mechanismy sociálního tlaku, konformita).*

11. Pojem, druhy a obecné zákony učení.

- *Charakterizujte podstatu procesu učení, učení v širším a užším pojetí, učení bezděčné a záměrné. Uveďte obecné zákony učení, popište vliv opakování na proces učení.*
- *Popište základní druhy učení (podmiňování, senzomotorické, verbální a pojmové, problémové, sociální učení) ve vztahu k výchovně vzdělávacímu procesu.*

12. Činitele ovlivňující průběh učení.

- *Charakterizujte vnitřní a vnější činitele ovlivňující průběh učení.*
- *Vysvětlete působení transferu a interference, nulový transfer, specifický a nespecifický transfer (co je podstatou, jaké jsou podmínky vzniku, posílení vzniku pozitivního transferu).*
- *Styl učení. Pravidla pro efektivní učení.*

13. Motivace a učení.

- *Vysvětlete podstatu motivace vnější a vnitřní, počáteční, průběžné, výsledné.*
- *Charakterizujte faktory ovlivňující motivaci (vliv úspěchu a neúspěchu, naučená bezmocnost, novost situace, aktivita, sociální faktory, zájem, stanovení cíle, souvislost s předchozí činností, s životními cíli, tendence dokončit úkol, odměna a trest).*

14. Psychologické problémy hodnocení, zkoušení a známkování, odměny a trestu.

- *Psychologie zkoušky, funkce známky, úskalí školní klasifikace. Alternativní systémy hodnocení a známkování.*
- *Odměna a trest a jejich využití v pedagogickém procesu. Podstata, druhy, faktory, ovlivňující jejich účinnost.*

15. Zásady péče o duševní zdraví.

- *Vysvětlete pojmy psychická zátěž, syndrom vyhoření.*
- *Popište vhodné strategie překonání a prevence stresu a syndromu vyhoření.*

16. Problematika psychologie práce.

- *Vysvětlete náplň psychologie práce, vysvětlete pojem psychotechnika a uveďte alespoň tři oblasti, které jsou v současné době pro psychologii práce nejdůležitější.*
- *Popište vhodné strategie překonání a prevence stresu a syndromu vyhoření. Požadavky na pracovní podmínky (světlo, hluk, mikroklima apod.).*

17. Pracovní motivace a spokojenost.

- *Vysvětlete náplň psychologie práce, vysvětlete pojem psychotechnika a uveďte alespoň tři oblasti, které jsou v současné době pro psychologii práce nejdůležitější.*
- *Vysvětlete pojmy vnitřní a vnější pracovní motivace.*
- *Maslowova hierarchie potřeb, Alderferova teorie pracovní motivace, Herzbergova dvoufaktorová teorie motivace (popište alespoň dvě vybrané teorie).*

18. Problematika subjektivních obtíží, vyplývajících z pracovního nasazení (úsilí).

- *Příznaky syndromu vyhoření, výčet profesí nejčastějšího výskytu syndromu vyhoření, příčiny vzniku, prevence a možnosti předcházení syndromu vyhoření.*
- *Závislost na práci (workoholismus), rysy závislosti na práci, zdravotní rizika, jak čelit vzniku závislosti na práci.*

19. Problematika nezaměstnanosti.

- *Dopad nezaměstnanosti na organismus (psychické, somatické, sociální reakce).*
- *Sociální skupiny ohrožené nezaměstnaností, průběh reakce na ztrátu zaměstnání.*

20. Problematika mobbingu.

- *Vysvětlete pojem mobbing a bossing, nejčastější příčiny psychického teroru na pracovišti.*
- *Strategie mobbingu (vyjmenujte aspoň tři), dopad psychického teroru na oběť mobbingu, možnosti řešení mobbingu.*

Literatura a prameny ke studiu

Základní literatura

- PLEVOVÁ, I. *Vybrané kapitoly z obecné psychologie*. Texty k distančnímu vzdělávání. Olomouc: UP, 2013. ISBN 978-80-86768-69-4.
- PLEVOVÁ, I. *Vybrané kapitoly z vývojové psychologie*. Texty k distančnímu vzdělávání. Olomouc: UP, 2013. ISBN 978-80-86768-68-7.
- PLEVOVÁ, I., PETROVÁ, A. *Obecná psychologie*. Olomouc: UP, 2012. ISBN 978-80-244-3246-5.
- PUGNEROVÁ, M. *Kapitoly z psychologie práce*. Olomouc: VUP, 2006. ISBN 80-244-1421-X. Neprodejná publikace.
- PUGNEROVÁ, M. *Vybrané kapitoly z psychologie práce*. Olomouc: VUP, 2014. ISBN 978-80-86768-71-7. Neprodejná publikace.
- URBANOVSKÁ, E. *Sociální a pedagogická psychologie*. Texty k distančnímu vzdělávání. Olomouc: VUP, 2006. ISBN 80-244-1410-4.
- URBANOVSKÁ, E., ŠKOBRTAL, P. *Sociální a pedagogická psychologie pro speciální pedagogii*. Olomouc: VUP, 2012. ISBN 978-80-244-3065-2.

Doporučená literatura

- KERN, H. a kol. *Přehled psychologie*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-121-2.
- MAREŠ, J. *Pedagogická psychologie*. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0174-8.
- PLHÁKOVÁ, A. *Učebnice obecné psychologie*. Praha: Academia, 2003. ISBN 80-200-1387-3.
- ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, J. *Přehled sociální psychologie*. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2004. ISBN 80-244-0929-1.
- VÝROST, J., SLAMĚNÍK, I. *Sociální psychologie*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1428-8.

Kontaktní osoba

doc. PhDr. Irena Plevová, Ph.D.
Katedra psychologie a patopsychologie PdF UP
E-mail: irena.plevova@upol.cz
Tel.: 585 635 210